

ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อผู้ปกครอง
และเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

The Effectiveness of the DSPM-based Family-mediated Preschool Parenting Program; Triple-P
on Parents and Children in Child Development Center.

(Received: December 19, 2023 ; Revised: December 25, 2023 ; Accepted: December 29, 2023)

พรพรหม ตรีโกศา¹, ชลสินธุ์ ศรีลาศักดิ์¹
Pornprom Treepoka¹, Chonlasin Srilasak¹

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม ต่อทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ด้านพัฒนาการ และความฉลาดทางอารมณ์ โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัย อายุ 2 ปี 6 เดือน - 6 ปี เป็นนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 45 คน โดยมีการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 ครั้ง ระยะเวลา 9 สัปดาห์ ได้แก่ 1) สร้างสายใย 2) สร้างวินัย 3) สร้างเด็กเก่ง 1 4) สร้างเด็กเก่ง 2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบบันทึกการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข วิเคราะห์โดยใช้สถิติ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Paired Samples T-test และ McNemar Test

ผลการวิจัยพบว่าทักษะการเลี้ยงดูในการสร้างวินัยเชิงบวก และพัฒนาการในเด็กปฐมวัยในภาพรวมสูงขึ้น กว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = .013$, $p = .000$) ส่วนในด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไม่แตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = .135$)

คำสำคัญ : ประสิทธิผล พัฒนาการ การสร้างวินัยเชิงบวก

Abstract

This study is a quasi-experimental research with the objective of studying the effectiveness of a program that promotes development and creates positive discipline, involving family participation on early childhood caregiving skills, developmental aspects, and emotional intelligence. This research focuses on 45 parents and caregivers of children ages 2 years 6 months - 6 years, who are students at Early Child Development Center at Bangsai Subdistrict Municipality, Bangsai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The study spans a total of 4 activities over a period of 9 weeks: 1) Building Connections 2) Fostering Discipline 3) Cultivating Excellent Children 4) Cultivating Excellent Children. The two data collection tools used in the study are questionnaires and observation and Developmental Surveillance and Promotion Record by Health Personnel. The data is analyzed by using statistics, percentage, mean values, standard deviations, Paired Samples T-test, and McNemar Test.

The research found that parenting skills in creating positive discipline and overall development in early childhood is higher than before joining the program Statistically significant at the 0.05 level ($p = .013$, $p = .000$). In terms of children's emotional intelligence, there was no difference with a statistical significance at 0.05 level ($p = .135$).

Keywords: effectiveness, development, positive discipline

¹ ตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทนำ

เด็กปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสมองมีการพัฒนาและสร้างเส้นประสาทสร้างสมองส่วนการมองเห็น การฟัง การรับรู้ภาษา การพูด ความคิดและเชาวน์ปัญญา มีการพัฒนาทั้งด้านการคิด การเขียนความสามารถในการรับรู้ในการเรียนรู้ และในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ จึงเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง⁽¹⁾ แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย สร้างเด็กไทยให้มีพัฒนาการสมวัย เพื่อนำไปสู่ความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กสมวัย การสร้างวินัยเชิงบวกเป็นการเสริมสร้างทักษะด้านความฉลาดทางอารมณ์ ด้านทักษะทางสังคม ความฉลาดทางศีลธรรม การสร้างวินัยเชิงบวกเป็นการปลูกสร้างให้เด็กสามารถควบคุมตนเองให้บรรลุเป้าหมาย มีความภาคภูมิใจในตนเอง การสร้างวินัยไม่ใช่การลงโทษแต่เป็นการเคารพซึ่งกันและกัน มีความเคารพในความเหมือนความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น ครอบครัวคือจุดเริ่มต้นของมนุษย์ จึงเป็นหน้าที่ของครอบครัว ในการสร้างวินัยเชิงบวก เพื่อให้เด็กสามารถเติบโตเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณภาพ⁽²⁾ การมีพัฒนาการที่ดีเริ่มต้นที่ครอบครัวและผู้ดูแล โดยเริ่มต้นจาก เหตุการณ์เล็ก ๆ ในชีวิตประจำวัน ด้วยกิจกรรมที่สม่ำเสมอ การเล่นกับเด็ก การอ่านนิทาน การพูดคุยเชิงบวก การชวนให้เด็กทำกิจกรรม การสร้างเสริมพัฒนาการ การจัดกิจกรรมหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่เหมาะสมในการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจกระทำโดยตรงต่อเด็ก หรือผู้ดูแลเด็ก การส่งเสริมสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ได้มาตรฐาน พัฒนาทั้งความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligent Quotient; IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient; EQ) ตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ซึ่งจะทำให้เด็กมีพื้นฐานของสติปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ที่ดีติดตัวไปตลอดชีวิต⁽³⁾

การส่งเสริมพัฒนาการเด็กจึงไม่ได้มุ่งเน้นที่ตัวเด็กเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการมุ่งเน้นที่การส่งเสริมทักษะของพ่อแม่ผู้ปกครองให้เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความสามารถไปตามช่วงวัย การสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับเด็ก ผ่านการโอบกอด พูดคุยรับฟังในสิ่งที่ลูกพูด การเล่นกับลูกผ่านเกมหรือกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกบ้านที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก⁽⁴⁾

กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาระบบการเฝ้าระวังและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยเครื่องมือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual; DSPM) โดยมีเกณฑ์ตัวชี้วัด เด็กพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 85 สงสัยล่าช้า ร้อยละ 20-25 การสำรวจพัฒนาการเด็กโดยกรมอนามัย ในปี 2561 ด้วยเครื่องมือ DSPM พบว่าเด็กพัฒนาการสมวัยร้อยละ 78.20 เด็กพัฒนาการสงสัยล่าช้า 21.80⁽⁴⁾ จากข้อมูล HDC กระทรวงสาธารณสุข ผลการตรวจพัฒนาการตามช่วงอายุที่กำหนด ในปี 2563 , 2564 และ 2565 ระดับเขตสุขภาพที่ 4 พบเด็กพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 78.96 , 69.55 และ 76.96 ตามลำดับ พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 18.22 , 21.13 และ 19.86 ตามลำดับ ระดับโรงพยาบาลบางไทรพบเด็กพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 80.19 , 87.50 และ 92.31 ตามลำดับ พัฒนาการสงสัยล่าช้า ร้อยละ 29.60 , 34.85 และ 25.77 ตามลำดับ ผลการสำรวจในปี 2561 พ่อแม่ผู้ปกครองใช้เล่มคู่มือ DSPM ระดับประเทศ พบการใช้ร้อยละ 32.90⁽⁵⁾ และระดับโรงพยาบาลบางไทร ปี 2564 พบการใช้ร้อยละ 29.19 ส่วนผลการสำรวจระดับสติปัญญาเด็กไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยกรมสุขภาพจิตในปี 2564 มีระดับสติปัญญาเฉลี่ยเท่ากับ 102.8 ถือเป็นระดับปัญญาที่อยู่ในเกณฑ์ปกติ ด้านความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติขึ้นไป ร้อยละ 83.30 และควรพัฒนา ร้อยละ 16.70

เมื่อทบทวนหลักฐานสนับสนุนทางวิชาการ ศึกษาโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม โดยมีการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ 1) สร้างสายใย 2) สร้างวินัย 3) สร้างเด็กเก่ง 1 4) สร้างเด็กเก่ง 2 ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างวินัยเชิงบวกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม^(6,7,8)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อผู้ปกครองและเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (The Effectiveness of the DSPM-based Family-mediated Preschool Parenting Program; Triple-P on Parents and Children in Child Development Center) ซึ่งเป็นโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผสมผสานไปกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ผ่านการสร้างวินัยเชิงบวก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้พัฒนาเด็กด้วยตนเอง และมีบุคลากรสาธารณสุข ครูพี่เลี้ยงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นผู้จัดกลุ่มกิจกรรมเสริมพลังการเรียนรู้สำหรับครอบครัวเด็กปฐมวัยช่วยให้ผู้ปกครองนำกิจกรรมเพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีทักษะในการกอด เล่น เล่น วาด สร้างสมาธิ เพื่อการส่งเสริมพัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์กลับไปใช้ที่บ้านได้ ทำให้ได้เด็กที่เก่ง ดี มีความสุข ส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นกำลังของชาติในการสร้างสรรค์และพัฒนาประเทศสืบไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วมต่อผู้ปกครองและเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต่อทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ด้านพัฒนาการ และความฉลาดทางอารมณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research Design) แบบหนึ่งกลุ่มวัดผลก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังสิ้นสุดโปรแกรม (One group Pretest-Posttest Group) ดำเนินการเปรียบเทียบตัวแปรก่อนเข้าร่วมโปรแกรมและหลังสิ้นสุดโปรแกรม ได้แก่ ทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กพัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย

กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงในพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ดูแลเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัย อายุ 2 ปี 6 เดือน - 6 ปี เป็นนักเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบลบางไทร อำเภอบางไทร จังหวัดระนองศรีอยุธยา ประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไม้ตราสมาชิการาม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบางพลี ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดไทรโสภา จำนวนแห่งละ 15 คน ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2566 – กันยายน 2566

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนามาจากการศึกษาของ สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต,(2563) และกระทรวงสาธารณสุข,(2565) โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก โดยครอบครัวมีส่วนร่วม (DSPM-based Family-mediated Preschool Parenting Program : Triple-P) แบบสอบถาม และแบบบันทึกผลการตรวจพัฒนาการโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งได้ผ่านการรับรองโดยผู้เชี่ยวชาญแล้ว ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวก โดยครอบครัวมีส่วนร่วม (DSPM-based Family-mediated Preschool Parenting Program : Triple-P) ประกอบด้วยการดำเนินกิจกรรม ทั้งหมด 4 ครั้ง ครั้งละ 1:30 - 2 ชั่วโมง แต่ละครั้งห่างกัน 3 สัปดาห์ โดยมีกิจกรรมดังนี้ ครั้งที่ 1 สร้างสายใย ครั้งที่ 2 สร้างวินัย ครั้งที่ 3 สร้างเด็กเก่ง 1 ครั้งที่ 4 สร้างเด็กเก่ง 2

ชุดที่ 2 แบบประเมินทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการและความฉลาดทาง

อารมณ์ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของเด็กและผู้ปกครอง จำนวน 10 ข้อ แบบประเมินความถี่ของพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติ ลักษณะข้อคำถามเป็นเลือกตอบแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับเป็นประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง น้อยครั้ง ไม่เคย จำนวน 24 ข้อ

ชุดที่ 3 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์เด็กอายุ 3-5 ปี (ฉบับย่อ) สำหรับพ่อแม่/ผู้ปกครองของกรมสุขภาพจิตโดยมีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 4 ระดับ ไม่เป็นเลย เป็นบางครั้ง เป็นบ่อยครั้ง เป็นประจำ จำนวน 15 ข้อ

ชุดที่ 4 แบบบันทึกเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามช่วงอายุโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข(DSPM)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยก่อน-หลัง โดยใช้สถิติ Paired Samples T-test และ McNemarTest

จริยธรรมการวิจัย

การวิจัยนี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เอกสารรับรองเลขที่ 13/2566 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2566

ผลการศึกษา

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป จากตัวอย่าง 45 ราย พบว่าข้อมูลทั่วไปด้านเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.2 อายุระหว่าง 3 ปี – 3 ปี 11 เดือน คิดเป็นร้อยละ 64.4 ข้อมูลทั่วไปด้านผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 86.7 อายุอยู่ในช่วง 20 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เป็น บิดา – มารดา และเป็นผู้อบรมดูแลหลัก คิดเป็นร้อยละ 55.6 และ 62.2 ผู้ปกครองสถานภาพสมรสคู่ คิดเป็นร้อยละ 68.9 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 31.1¹ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 60.0

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเพื่อการส่งเสริมพัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม พบว่า ทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยด้านการสร้างความผูกพัน ทางอารมณ์ สนับสนุนประคับประคองทางจิตใจ ด้านการสร้างวินัยเชิงบวก และ รวมทุกด้านภายหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับที่ระดับ 0.05 ($p = .024$, $p = .015$ และ $p = .013$) ตามลำดับ สำหรับด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก พบว่า ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 29.44 และ 30.51 ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = .127$) ดังแสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ ๑ วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยใช้
Paired Sample T- test (n=45)

ทักษะการเลี้ยงดูเด็ก ปฐมวัย	ก่อนเข้าร่วม โปรแกรม		หลังเข้าร่วมโปรแกรม			P- V al u e
		SD	$\bar{x}$	D		
1. ด้านการสร้างความรู้ พินทางอารมณ์ สนับสนุน ประคับประคองทางจิตใจ		.1 34	2 . 8 0	. 6 5 4	- 2.038	24 *
2. ด้านการสร้างวินัย เชิงบวก		.4 90	0 . 6 0	. 5 5 7	3 . 1 2 4	01 5*
3. ด้านการส่งเสริม พัฒนาการเด็ก		.9 34	0 . 5 1	. 7 9 9	1 . 1 5 4	12 7
4. รวมทุกด้าน		5. 30 0	3 . 9 1	0 . 7 0 9	2 . 3 0 9	01 3*

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการเด็กปฐมวัยและสงสัยล่าช้าก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม พบว่า เด็กปฐมวัยหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีพัฒนาการสมวัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = .000$) ส่วนพัฒนาการเด็กรายด้าน พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่ พัฒนาการด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา และด้าน

การช่วยเหลือตนเองและสังคม พัฒนาการรายด้านสมวัยสูงกว่าเด็กปฐมวัยก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = .019$.004 .004 และ .019 ตามลำดับ) ส่วนพัฒนาการด้านการใช้ภาษา ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ไม่แตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = .312$) ดังแสดงใน ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพัฒนาการเด็กปฐมวัยสมวัย โดยใช้ McNemarTest (N=45)

พัฒนาการ	ก่อนเข้าร่วม โปรแกรมฯ	หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ		P-Value (one tailed)
		ล่าช้า	มวัย	
พัฒนาการสมวัย	ล่าช้า	18	16	.000*
	สมวัย	2	9	
พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่	ล่าช้า	3	8	.019*
	สมวัย	1	33	
พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก	ล่าช้า	14	15	.004*
	สมวัย	3	13	
พัฒนาการด้านความเข้าใจภาษา	ล่าช้า	5	8	.004*
	สมวัย	0	32	
พัฒนาการด้านการใช้ภาษา	ล่าช้า	5	3	.312
	สมวัย	1	36	
พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตัวเองและสังคม	ล่าช้า	5	8	.019*
	สมวัย	1	31	

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม พบว่า เด็กปฐมวัยหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ พัฒนาการฉลาดทางอารมณ์ด้านดีสูงกว่าเด็กปฐมวัยก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = .043$) ส่วนพัฒนาการฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง และความฉลาด

ทางอารมณ์รวมทุกด้าน พบว่า ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่ง และความฉลาดทางอารมณ์รวมทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = .203$, $p = .135$) ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุข พบว่า ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 1.000$) ดังแสดงใน ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความฉลาดทางอารมณ์ โดยใช้ Paired Sample T- test (n=45)

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ		หลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ		t	P-Value (one tailed)
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
1. ด้านดี	15.18	2.807	16.13	3.064	-1.75	.043*

2. ด้านเก่ง	1 5 . 8 9	2.830	16.3 1	2. 28 5	- . 8 3 8	.20 3
3. ด้านสุข	1 5 . 9 8	2.369	15.9 8	1. 93 6	. 0 0 0	1.0 00
รวมทุกด้าน	4 7 . 0 4	6.722	48.4 2	.98 7	1 . 1 1 6	.13 5

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและอภิปรายผล

ประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม ส่งผลต่อทักษะพฤติกรรมการเล่นในการสร้างวินัยเชิงบวกในเด็กปฐมวัยในภาพรวมสูงขึ้น ในกลุ่มผู้ปกครองและเป็นผู้ดูแลหลัก ที่ส่วนใหญ่ เป็นบิดามารดา สอดคล้องกับการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผู้ปกครองเป็นบิดา – มารดา^(8,9,10) ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และมีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย⁽¹¹⁾ อายุอยู่ในช่วง 20 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 53.3 สอดคล้องกับการศึกษาส่วนใหญ่ที่ผู้ปกครอง มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 40 ปี^(10,12,13) ซึ่งเป็นวัยที่มีความพร้อมในการสร้างครอบครัวอันจะส่งผลให้การดูแลเด็กวัยก่อนเรียนมีคุณภาพ⁽¹⁰⁾ ซึ่งโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม โดยมีการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 ครั้ง ได้แก่ 1) สร้างสายใย 2) สร้างวินัย 3) สร้างเด็กเก่ง 1 4) สร้างเด็กเก่ง 2 ผลการวิจัยพบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมในการส่งเสริมพัฒนาการและการสร้างวินัยเชิงบวกสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ ^(6,7,8) ซึ่งทักษะพฤติกรรมการเล่นโดยเน้นกิจกรรม การกอด เล่า เล่น เต็ม วาด สร้างสมาธิ กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผสมผสานไปกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ผ่านการสร้างวินัยเชิงบวก โดยพ่อแม่ผู้ปกครองเป็น

ผู้พัฒนาเด็กด้วยตนเอง⁽²⁾ ซึ่งการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วมโดยใช้ข้อคำถามพัฒนาการในคู่มือ DSPM มาปรับเป็นแนวปฏิบัติพบว่าพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็ก มีทักษะในการเล่นดูเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น เช่น ปลอดภัย ชมหรือกอด สอนให้สวัสดี ขอบคุณ ขอโทษ และควรเพิ่มทักษะด้านการร่วร้องเพลงกับลูก การเล่านิทาน การสร้างวินัยเชิงบวก ด้านการตีการทำโทษเมื่อลูกทำไม่ดีหรือไม่ถูกต้องควรลดลง การศึกษาประสิทธิผลการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม ส่งผลต่อการพัฒนาการเด็กปฐมวัยในภาพรวมสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์ฝึกอบรมและแพทยศาสตรศึกษา ศูนย์อนามัยที่ 5 จังหวัดราชบุรี ศึกษาประสิทธิผลของการโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กอายุ 3 - 5 ปี พบว่าเด็กในกลุ่มทดลอง มีพัฒนาการภาพรวมหลังการทดลองเพิ่มมากขึ้น ส่วนพัฒนาการในรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีเพิ่มขึ้นเช่นกัน ยกเว้นพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่และการเคลื่อนไหวซึ่งมีพัฒนาการผ่านเท่าเดิม และสอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆ โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) พบว่าเด็กมีพัฒนาสมวัยเพิ่มขึ้นจากเดิม^(14,15) ซึ่งพัฒนาการเด็กถูกกำหนดด้วยปัจจัยทางด้าน

พันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม โดยพันธุกรรมเป็นตัวกำหนดศักยภาพของเด็ก ส่วนสิ่งแวดล้อมเป็นตัวปรับเปลี่ยนการแสดงออกของพันธุกรรมให้ออกมามากที่สุดตามศักยภาพที่เด็กได้มาจากพันธุกรรม⁽¹⁶⁾ สิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการเด็กมากที่สุดคือ พ่อแม่หรือผู้เลี้ยงดูการส่งเสริมพัฒนาการเด็กจึงไม่ได้มุ่งเน้นที่ตัวเด็กเท่านั้นแต่หมายรวมถึงการมุ่งเน้นที่การส่งเสริมทักษะของพ่อแม่ผู้ปกครองให้เป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่สนับสนุนส่งเสริมให้เด็กพัฒนาความสามารถไปตามช่วงวัยได้⁽¹⁷⁾ ประสิทธิภาพการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม ในส่วนการพัฒนาการรายด้าน พบว่าส่วนใหญ่เพิ่มขึ้นเช่นกัน ยกเว้นพัฒนาการด้านการใช้ภาษาลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในเด็กพัฒนาการล่าช้าที่มารับบริการที่โรงพยาบาลร้อยเอ็ด กลุ่มงาน การพยาบาลผู้ป่วยนอก คลินิกกระตุ้นพัฒนาการ ในระหว่างปี 2563 - 2564 พบว่าปัญหาที่ทำให้ผู้ปกครองนำเด็กมารับบริการที่โรงพยาบาลคือ กลุ่มที่ไม่สามารถใช้ภาษามากที่สุด ร้อยละ 69.50⁽¹⁸⁾ ซึ่งสอดคล้องจากการสำรวจของสถานการณ์พัฒนาเด็กปฐมวัยไทยของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2564 โดยใช้คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย (developmental surveillance and promotion, DSPM) พบว่าเด็กไทยสงสัยมีภาวะพัฒนาการล่าช้า โดยส่วนใหญ่เป็นการล่าช้าด้านการใช้ภาษา ซึ่งมีหลายสาเหตุที่ทำให้การพัฒนาด้านการใช้ภาษาล่าช้าได้แก่ 1.สาเหตุจากอวัยวะรับการได้ยินผิดปกติ 2.สาเหตุจากสติปัญญาบกพร่อง 3.กลุ่มอาการออออทิสซึม 4.พัฒนาการทางภาษาล่าช้าด้านเดียว 5.สาเหตุจากการเลี้ยงดู ซึ่งเด็กยุคปัจจุบันหลายคนอาจอยู่กับสื่อที่เป็นสื่อสารทางเดียวมากขึ้น⁽¹⁹⁾ ซึ่งทฤษฎีของบรุนเนอร์ กล่าวว่า พัฒนาการภาษาขั้นไอคอนิก (Ikonic Representation) อยู่ในช่วงอายุ 2 – 4 ปี ระยะเวลาเป็นระยะที่เด็กคิดว่าตนเองเป็นใหญ่เป็นศูนย์กลาง ทำให้เด็กไม่ยอมฟังคนอื่น ดังนั้นผู้ปกครองและผู้ดูแล ควรให้เด็กได้เข้าสังคม ได้ฟัง

ความคิดเห็นของคนอื่นให้เด็กได้มีโอกาสพูดออกความคิดเห็น เพื่อโต้แย้งคำถามและความคิดเห็นของคนอื่น⁽²⁰⁾ ส่วนการศึกษาประสิทธิภาพการใช้โปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม ที่ส่งผลต่อด้านความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กไม่แตกต่างกัน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในรายด้านเก่ง และด้านสุข ก็ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านดีที่สูงขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาผลของโปรแกรมฝึกทักษะการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยไทย (Thai Triple-P) ต่อพัฒนาการและความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กกลุ่มเสี่ยงต่อพัฒนาการล่าช้า พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยที่เข้าร่วมโปรแกรม Thai Triple-P มีสัดส่วนพัฒนาการสมวัยและคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์หลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มที่รับบริการส่งเสริมพัฒนาการตามระบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ⁽²¹⁾ และไม่สอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆ ที่ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการศึกษาพัฒนาการและสร้างวินัยเชิงบวกโดยครอบครัวมีส่วนร่วม พบว่าผลพัฒนาการดีขึ้นและมีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มมากขึ้น^(7,8) ซึ่งมีการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนของผู้ดูแลหลัก กลุ่มตัวอย่างคือผู้ดูแลหลักของเด็กวัยก่อนเรียน อายุ 3-5 ปี พบว่า 1) ผู้ดูแลหลัก ร้อยละ 80.00 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนโดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{x}=3.35$, S.D.=0.34) 2) ระดับการศึกษา และรายได้ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติของผู้ดูแลหลักในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.289$, $r=.463$, $p<.01$ ตามลำดับ) 3) การสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของผู้ดูแลหลักในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=.291$, $p<.01$)⁽⁹⁾ ในด้านความฉลาดทางอารมณ์ควรเน้นกิจกรรมของผู้ปกครองควรกระตุ้นในด้านความอยากรู้ อยากเห็น จัดให้เด็กเล่น

หรือสำรวจสิ่งที่หลากหลาย และให้เด็กได้เลือก เช่น หนังสือ สื่อการเรียนรู้ ของเล่นที่เหมาะสมกับวัย การเล่นเกมที่มีกฎกติกา และให้เด็กได้เข้าสังคม และยอมรับกฎเกณฑ์ข้อตกลงของสังคม ดังที่บรูเนอร์ ได้กล่าวไว้ว่าควรให้เด็กได้ติดต่อกับผู้อื่น ให้เด็กได้เข้าสังคม ได้ฟังความคิดเห็นของคนอื่น

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้ระหว่างการทำกิจกรรมผู้ปกครองบางส่วนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องขาดการส่งต่อข้อมูลของโปรแกรมฯ หรือการเปลี่ยนตัวผู้ปกครองในการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งประเมินผลหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. การนำโปรแกรมการส่งเสริมพัฒนาการ และสร้างวินัยเชิงบวก โดยครอบครัวมีส่วนร่วม

นำเสนอองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อนำไปขยายผลในโรงเรียนอนุบาลและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนอนุบาลระดับ อำเภอ จังหวัด ทั้งภาครัฐและเอกชน

2. จัดโครงการอบรมครูผู้ดูแลเด็กในการนำโปรแกรมฯ ไปใช้ในการเรียนการสอนให้แก่เด็กนักเรียน และสร้างแกนนำของผู้ปกครองเพื่อขยายผลถ่ายทอดไปยังครอบครัว ที่ทำงาน เช่น กิจกรรมการชม การเลี้ยงดูเด็ก การกอด

3. ควรนำโปรแกรมฯ ไปปฏิบัติต่อเนื่องที่บ้าน และสื่อสารแก่สมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดียวกันเพื่อการดูแลเด็กไปในทิศทางเดียวกันและเป็นการเลี้ยงดูที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

1. Siriwanbut P. (2013). *Psychoanalytic theory of development*. (6th edition). Bangkok: Chulalongkorn University Printing House.
2. Department of Mental Health. (2020). *Emotional intelligence assessment form for children 3- 5 years old (short version)*. Retrieved on 19 March 2023, from <https://dmh-elibrary.org/items/show/306>.
3. Department of Mental Health Ministry of Public Health.(2022). *Moving forward to raise Thai children*. IQD. Printed No. 2.Bangkok: Agricultural Cooperative Community Printing Company of Thailand Co.Ltd.
4. National Institute of Health.(2017). *Annual Report 2017 National Institute of Health*.Bangkok: Sam Charoen (Bangkok): Commercial Co.Ltd.
5. Department of Health.(2018). *Department of Health annual report. 2018*. Retrieved on 19 March 2023, from http://hp.anamai.moph.go.th/ewt_dl_link.php?nid=2114.
6. Yawinchan C.(2019).Effectiveness of the program to develop emotional intelligence and strengthen positive discipline in early childhood with family participation. Pua District, Nan Province. *Nursing and Health SSOT*,6(1),48-63.
7. Sakulthong L, Charlie Krua S.(2022) . Development of the Triple P program to stimulate early childhood development in Health District 7 Khon Kaen. *Journal of Health Center 7 Khon Kaen*, 14(1), 97-110.
8. Insom S, Onkham Y and Ruangrit R.(2021).Effectiveness of the program to promote development and create positive discipline with family participation in the development of children aged 3 - 5 years Maha Sarakham Province. *Maha Sarakham Provincial Public Health Office Academic*,5(10),143-160.
9. Chaitonthueak C, Klanklin P and Uayuy M.(2020).Factors related to the practice of promoting emotional intelligence of preschool children of primary caregivers.*Nursing News*,47 (4), 39 -52.
10. Codrington M, Chotibang J and Sriphusanaphan A. (2022). Factors related to promoting positive discipline in caregivers of preschool children. *Health and nursing research* ,37(2),227-236.

11. Uayuy M et al.(2020).Effects of the early childhood development promotion program on knowledge and behavior promoting child development of parents and caregivers Mueang District, Lampang Province.*Nursing and Health SSOT*,3(1),48-63.
12. Boonkhong P and Keturen P.(2022).Effects of skill training in monitoring and promoting child development of postpartum mothers or primary caretakers in Thailand.*Thai Health Promotion*,1(3),253-264.
13. Sriyasak A, Ketuin W and Hayise W.(2021).Developing a model for fathers' participation in promoting early childhood development: A case study of Nong Ya Plong District Phetchaburi.*Province Army Nurse*,22(1),402-411.
14. Srisathitnarakun B. (2010). *Research methods in nursing*. 4th edition : Bangkok: Faculty of Nursing. Chulalongkorn University.
15. Nakarat P, Chokthong S and Phumiam T.(2021). Results of operations promoting early childhood development with a manual for monitoring and promoting early childhood development and health at 11*Journal of Health Sciences and Pedagogy*, 1(1),40-49.
16. Shonkoff J.P. (2010).Building a new biodevelopmental framework to guide the future of early childhood policy,*Child Development*, 81(1), 357.
17. Bunnom N.(2022). *The Promoting the Positive Discipline and Executive Function in Primary Children*. The 8th Loei Rajabhat National Academic Conference 2022, 25 March 2022 at Loei Rajabhat University, Loei Province.
18. Srichanchai J and Thongmee A.(2022).The role of nurses in stimulating delayed language development of early childhood children in the situation of the COVID-19 outbreak. *Mahachula Nakornrat*,9(8),1-16.
19. Kasipar R.(2019).*Delayed language development*.Retrieved 24 Feb. 2023. from https://web.facebook.com/oocaok/posts/786410228429221/?locale=th_TH.
20. Siriwanbut P.(2021).*Developmental Psychology*.3rd printing.Bangkok:Chulalongkorn University Press.
21. Jungsirakulwit D and Thanasupharatana A.(2023).Effects of the Thai early childhood parenting skills training program (Thai Triple-P) on development and emotional intelligence in children at risk for developmental delays.*Mental health of Thailand*,31(3),215-226.